

3.2. ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ

Επίπεδα έκφρασης της ευχαριστίας στην ιστορία και στην καθημερινότητα.

1. «Οὐδείς ἀγνωμονέστερος τοῦ εὐεργετηθέντος».

2. **Η Θεραπεία των δέκα λεπρών** (Λκ 17, 11-19)

Πηγαίνοντας ο Ιησούς προς την Ιερουσαλήμ, περνούσε ανάμεσα από τη Σαμάρεια και τη Γαλιλαία. Καθώς έμπαινε σ' ένα χωριό, τον συνάντησαν δέκα λεπροί· στάθηκαν λοιπόν από μακριά και του φώναζαν δυνατά: «Ιησού, αφέντη, ελέησέ μας!» Βλέποντάς τους εκείνος τους είπε: «Πηγαίνετε να σας εξετάσουν οι ιερείς». Και καθώς πήγαιναν, καθαρίστηκαν από τη λέπρα. Ένας απ' αυτούς, όταν είδε ότι θεραπεύτηκε, γύρισε δοξάζοντας με δυνατή φωνή το Θεό, έπεσε με το πρόσωπο στα πόδια του Ιησού και τον ευχαριστούσε. Κι αυτός ήταν Σαμαρείτης. Τότε ο Ιησούς είπε: «Δε θεραπεύτηκαν και οι δέκα; Οι άλλοι εννιά πού είναι; Κανένας τους δε βρέθηκε να γυρίσει να δοξάσει το Θεό παρά μόνο τούτος εδώ ο αλλοεθνής;» Και σ' αυτόν είπε: «Σήκω και πήγαινε στο καλό· η πίστη σου σε έσωσε».

Σταυρική θυσία, αναφορά, Θεία Ευχαριστία.

1. **Παλαιά Διαθήκη:**

- *Γεν 4, 3-4:* «Ο Κάιν πρόσφερε στον Κύριο θυσία από τους καρπούς της γης. Ο Αβελ πρόσφερε κι αυτός από τα πρωτότοκα πρόβατα του κοπαδιού του και μάλιστα τα παχύτερα μέρη τους».
- *Αρ 15, 1-3:* «Ο Κύριος έδωσε στο Μωυσή τις ακόλουθες εντολές για τους Ισραηλίτες: Όταν θα μπειτε στη χώρα που θα σας δώσω να κατοικήσετε, θα προσφέρετε στον Κύριο θυσίες. Δυνατόν να προσφέρετε από τα βόδια σας ή τα πρόβατά σας θυσία που γίνεται με φωτιά, είτε αυτή είναι ολοκαύτωμα είτε θυσία για εκπλήρωση τάματος είτε εκούσια προσφορά, είτε θυσία με την ευκαιρία κάποιας γιορτής σας –η ευωδιά αυτών των θυσιών ευχαριστεί τον Κύριο».
- *Ψαλμ 51, 19:*
«Θυσία για το Θεό είναι το συντριμμένο πνεύμα·
καρδιά ταπεινωμένη και υποταγμένη,
ο Θεός δεν την καταφρονεί».

2. **Καινή Διαθήκη:**

- *Μτ 9, 13:* «Και πηγαίνετε να μάθετε τι σημαίνει, αγάπη θέλω και όχι θυσία».
- *Ρωμ 12, 1:* «Ο Θεός, αδερφοί, μας έδειξε το έλεός του. Σας παρακαλώ, λοιπόν, να του προσφέρετε όλο τον εαυτό σας θυσία ζωντανή, άγια, ευπρόσδεκτη στο Θεό. Αυτή είναι η πραγματική πνευματική σας λατρεία».
- *Εβρ 9, 14:* «Αυτός [ο Χριστός], έχοντας το Πνεύμα του Θεού, πρόσφερε τον εαυτό του άψογη θυσία στο Θεό, κι έτσι θα καθαρίσει τη συνείδησή σας από τα έργα που οδηγούν στο θάνατο, για να μπορείτε να λατρεύετε τον αληθινό Θεό».
- *Εβρ 13, 15-16:* «Ας προσφέρουμε, λοιπόν, συνεχώς στο Θεό δια του Ιησού σαν θυσία τον ύμνο μας, δηλαδή τον καρπό των χειλιών μας, που ομολογούν το μεγαλείο του. Μην ξεχνάτε ακόμα να κάνετε το καλό και να μοιράζεστε με τους άλλους ό,τι έχετε. Με τέτοιες θυσίες ευχαριστείται ο Θεός».

- *Εφ 5, 2*: «Μιμηθείτε λοιπόν το Θεό, αφού είστε αγαπητά του παιδιά· να συμπεριφέρεστε με αγάπη κατά το πρότυπο του Χριστού, που μας αγάπησε κι έδωσε τη ζωή του για μας, προσφορά και θυσία που τη δέχεται ευχάριστα ο Θεός».

3. **Θεία Λειτουργία** Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου (ενδεικτικά):

α) **Ευχή της Προσκομιδής** (Λειτουργία Ι. Χρυσοστόμου)

Κείμενο

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ μόνος ἅγιος, ὁ δεχόμενος θυσίαν αἰνέσεως παρὰ τῶν ἐπικαλουμένων σε ἐν ὄλη καρδίᾳ, πρόσδεξαι καὶ ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν τὴν δέησιν καὶ προσάγαγε τῷ ἁγίῳ σου θυσιαστηρίῳ· καὶ ἰκάνωσον ἡμᾶς προσενεγκεῖν σοι δῶρά τε καὶ θυσίας πνευματικὰς ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων. Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς εὐρεῖν χάριν ἐνώπιόν σου, τοῦ γενέσθαι σοι εὐπρόσδεκτον τὴν θυσίαν ἡμῶν, καὶ ἐπισκηνῶσαι τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτός σου τὸ ἀγαθὸν ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα δῶρα ταῦτα καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαόν σου.

Μετάφραση

Κύριε, Θεέ παντοκράτορα, εσύ που είσαι ο μόνος άγιος, που δέχεσαι **θυσία** δοξολογίας από κείνους, που μ' όλη την καρδιά τους σε επικαλούνται, δέξου και από εμάς τους αμαρτωλούς τη δέησή μας και φέρ' την στο άγιο και ουράνιο **θυσιαστήριό** σου- και κάνε μας ικανούς να σου προσφέρουμε δώρα και πνευματικές **θυσίες** για τη συγχώρηση των δικών μας (των ιερέων) αμαρτημάτων και κείνων που από άγνοια κάνει ο λαός. Και αξιώσέ μας να 'χουμε τη θεία σου χάρη, για να 'ναι καλοδεχούμενη από σένα η **θυσία** μας και να παραμείνει σε μας το Άγιο Πνεύμα της χάρις σου και σ' αυτά εδώ τα τίμια δώρα και σ' όλο το λαό σου.

Σχολικό βιβλίο Θρησκευτικών Α΄ Λυκείου, ΔΕ 15, σ. 87.

1. **Θεία Λειτουργία**

Η ΑΓΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑ

Διάκονος

Στῶμεν καλῶς· στῶμεν μετὰ φόβου·
πρόσχωμεν τὴν ἁγίαν ἀναφορὰν ἐν εἰρήνῃ
προσφέρειν.

Χορός: **Ἐλεον εἰρήνης, θυσίαν αἰνέσεως.**

Ἱερεὺς:

Ἄξιον καὶ δίκαιον σὲ ὑμνεῖν, σὲ εὐλογεῖν, σὲ αἰνεῖν, σοὶ εὐχαριστεῖν, σὲ προσκυνεῖν ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας σου. Σὺ γὰρ εἶ Θεὸς ἀνέκφραστος, ἀπερινόητος, ἀόρατος, ἀκατάληπτος, ἀεὶ ὦν ὡσαύτως ὦν· σὺ καὶ ὁ μονογενὴς σου Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ Ἅγιον. Σὺ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς παρήγαγες καὶ παραπεσόντας ἀνέστησας πάλιν καὶ οὐκ ἀπέστης πάντα ποιῶν ἕως ἡμᾶς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνήγαγες καὶ τὴν

Η ΑΓΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑ

Διάκονος

Ἄς σταθοῦμε καλὰ· ἄς σταθοῦμε με φόβο·
ἄς προσέξουμε νὰ προσφέρουμε τὴν ἁγία
ἀναφορὰ με εἰρήνη.

Χορός: Εἰρηνικὴ ἢ ἀγάπη μας, δοξαστικὴ ἢ
θυσία μας.

Ἱερεὺς:

Ἄξιο καὶ δίκαιο εἶναι νὰ σὲ ὑμνοῦμε, νὰ σὲ εὐλογοῦμε, νὰ σὲ δοξολογοῦμε, νὰ σὲ εὐχαριστοῦμε καὶ νὰ σὲ προσκυνοῦμε σὲ κάθε τόπο ποὺ κυβερνᾷ ἢ πρόνοιά σου. Γιατὶ ἐσύ ἴσαι Θεός, ποὺ δὲν μποροῦμε νὰ ἐκφράσουμε με τὸ λόγο, οὔτε νὰ σὲ βάλωμε στὸ νοῦ μας, οὔτε νὰ σὲ δοῦμε με τὰ μάτια, οὔτε νὰ σὲ καταλάβωμε· δὲν ἀλλάζεις ποτὲ καὶ εἶσαι πάντα καὶ παντοῦ ὁ ἴδιος, ἐσύ καὶ ὁ μονογενὴς σου Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα

βασιλείαν σου ἐχαρίσω τὴν μέλλουσαν. Ὑπὲρ

τούτων ἀπάντων **εὐχαριστοῦμέν** σοι
καὶ τῷ μονογενεῖ σου Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι
σου τῷ Ἁγίῳ· ὑπὲρ πάντων ὧν ἴσμεν καὶ ὧν
οὐκ ἴσμεν, τῶν φανερῶν καὶ ἀφανῶν
εὐεργεσιῶν, τῶν εἰς ἡμᾶς γεγενημένων.

Εὐχαριστοῦμέν σοι καὶ ὑπὲρ τῆς
λειτουργίας ταύτης, ἣν ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν
δέξασθαι κατηξίωσας, καίτοι σοι
παρεστήκασι χιλιάδες ἀρχαγγέλων καὶ
μυριάδες ἀγγέλων, τὰ Χερουβεὶμ καὶ τὰ
Σεραφεὶμ, ἑξαπτέρυγα, πολυόμματα,
μετάρσια, πτερωτά.

[...]

Ἱερεὺς

Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς τῶν μακαρίων
δυνάμεων, Δέσποτα φιλόανθρωπε, βοῶμεν
καὶ λέγομεν· Ἅγιος εἶ καὶ πανάγιος, σὺ καὶ ὁ
μονογενὴς σου Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ
Ἅγιον. Ἅγιος εἶ καὶ πανάγιος καὶ
μεγαλοπρεπὴς ἡ δόξα σου· ὅς τὸν κόσμον
σου οὕτως ἠγάπησας, ὥστε τὸν Υἱόν σου τὸν
μονογενῆ δοῦναι, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς
αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον.

Ὅς ἐλθὼν καὶ πᾶσαν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν
οἰκονομίαν πληρώσας, τῇ νυκτὶ ἧ
παρεδίδοτο, μᾶλλον δὲ ἑαυτὸν παρεδίδου,
ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς, λαβὼν ἄρτον ἐν
ταῖς ἀγίαις αὐτοῦ καὶ ἀχράντοις καὶ
ἀμωμήτοις χερσίν, εὐχαριστήσας καὶ
εὐλόγησας, ἀγιάσας, κλάσας, ἔδωκε τοῖς
ἀγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις,
εἰπὼν·

Λάβετε, φάγετε· τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα, τὸ
ὑπὲρ ὑμῶν κλῶμενον, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

Χορὸς: Ἀμήν.

Ἱερεὺς

Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτό ἐστὶ τὸ αἷμά
μου, τὸ τῆς καινῆς Διαθήκης, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
καὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον, εἰς ἄφεσιν
ἁμαρτιῶν.

Χορὸς: Ἀμήν.

σου. Σὺ ἀπὸ τὸ μηδὲν μᾶς ἔδωσες ὑπαρξὴ κι
ὅταν ξεπέσαμε πάλι μᾶς σήκωσες καὶ δὲν ἔπα-
ψες νὰ κάνης τὰ πάντα, ὥσπου μᾶς
ἀνέβασες στὸν οὐρανὸ καὶ μᾶς χάρισες τὴ
μέλλουσα βασιλεία σου. Γιὰ ὅλ' αὐτά, σένα εὐ-
χαριστοῦμε, τὸν Πατέρα καὶ τὸν μονογενῆ σου
Υἱὸ καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα· γιὰ ὅλ' αὐτά,
ὅσα ξέρομε κι ὅσα δὲν ξέρομε, γιὰ ὅσες
βλέπομε κι ὅσες δὲν βλέπομε εὐεργεσίες, ποὺ
ἔκαμες σὲ μᾶς. Σὲ εὐχαριστοῦμε καὶ γι' αὐτὴν
ἐδῶ τὴ λειτουργία, ποὺ καταδέχτηκες νὰ δε-
χθῆς ἀπὸ τὰ χέρια μας, ἂν καὶ σὲ
παραστέκουν χιλιάδες ἀρχαγγέλων καὶ
ἑκατομμύρια ἀγγέλων, τὰ Χερουβεὶμ καὶ τὰ
Σεραφεὶμ, ποὺ μὲ ἔξι φτεροῦγες, μὲ πολλὰ
μάτια, πετοῦν καὶ φτερουγίζουν [...]

Ἱερεὺς

Μαζὶ μὲ αὐτὲς καὶ μεῖς τίς ἅγιες δυνάμεις, Δέ-
σποτα φιλόανθρωπε, μεγαλόφωνα λέμε· Ἅγιος
εἶσαι καὶ πανάγιος, ἐσὺ καὶ ὁ
μονογενὴς Υἱός σου καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σου·
Ἅγιος εἶσαι καὶ πανάγιος καὶ μεγαλόπρητη
εἶναι ἡ δόξα σου· ἐσύ, ποὺ τόσο ἀγάπησες
τὸν κόσμον σου, ὥστε νὰ δώσης τὸν μονογενῆ
σου Υἱό, γιὰ νὰ μὴ χαθῆ κανένας
ποὺ πιστεῦει σ' αὐτόν, ἀλλὰ νὰ ἔχη αἰώνια
ζωή. Ἐκεῖνος, ὅταν ἦλθε κι ἔκαμε ὅλα ὅσα
εἶχες οἰκονομήσει γιὰ μᾶς, τὴ νύχτα ποὺ παρα-
δινότανε, μᾶλλον δὲ ὁ ἴδιος παράδινε
τὸν ἑαυτό του γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ κόσμου,
πῆρε ψωμὶ σὰ ἅγια κι ἀμόλυντα κι ἀναμάρτητα
χέρια του, εὐχαρίστησε καὶ τὸ εὐλόγησε, τὸ
ἅγιασε καὶ τὸ ἔκοψε, τὸ ἔδωσε στοὺς ἀγίους
μαθητὲς του καὶ ἀποστόλους καὶ εἶπε·

Λάβετε, φάγετε· αὐτὸ εἶναι τὸ σῶμα μου, ποὺ
κόβεται καὶ προσφέρεται γιὰ σᾶς, γιὰ
τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν.

Χορὸς: Ἀμήν.

Ἱερεὺς

Πιεῖτε ἀπ' αὐτὸ ὅλοι· αὐτὸ εἶναι τὸ αἷμα μου,
τὸ αἷμα τῆς Καινῆς Διαθήκης, ποὺ
χύνεται γιὰ σᾶς καὶ γιὰ ὅλους, γιὰ τὴν
ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν.

Χορὸς: Ἀμήν.

Ἱερεὺς

Μεμνημένοι τοίνυν τῆς σωτηρίου ταύτης
έντολῆς, καὶ πάντων τῶν ὑπὲρ ἡμῶν
γενενημένων, τοῦ σταυροῦ, τοῦ τάφου, τῆς
τριημέρου ἀναστάσεως, τῆς εἰς οὐρανοὺς
ἀναβάσεως, τῆς ἐκ δεξιῶν καθέδρας, τῆς
δευτέρας καὶ ἐνδόξου πάλιν παρουσίας,
Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρομεν κατὰ
πάντα καὶ διὰ πάντα.

[...]

Ἱερεὺς

Ἔτι προσφερόμεν σοὶ τὴν **λογικὴν ταύτην
καὶ ἀναίμακτον λατρείαν**, καὶ
παρακαλοῦμέν σε καὶ δεόμεθα καὶ
ἰκετεύομεν· κατὰπεμψον τὸ Πνεῦμά σου τὸ
Ἅγιον ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ προκειμένα δῶρα
ταῦτα. Καὶ ποιήσον τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον
τίμιον σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου. Ἀμήν· τὸ δὲ ἐν
τῷ ποτηρίῳ τούτῳ τίμιον αἶμα τοῦ Χριστοῦ
σου. Ἀμήν· μεταβαλὼν τῷ Πνεύματί σου τῷ
Ἁγίῳ. Ἀμήν, ἀμήν, ἀμήν.

Ὡστε γενέσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν εἰς νῆ-
ψιν ψυχῆς, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, εἰς κοινωνί-
αν τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος, εἰς βασιλείας
οὐρανῶν πλήρωμα, εἰς παρρησίαν τὴν πρὸς
σέ, μὴ εἰς κρῖμα ἢ εἰς κατάκριμα. Ἔτι προσφέ-
ρομέν σοὶ τὴν **λογικὴν ταύτην λατρείαν** ὑπὲρ
τῶν ἐν πίστει ἀναπαυσασμένων προπατόρων,
πατέρων, πατριαρχῶν, προφητῶν, ἀποστό-
λων, κηρύκων, εὐαγγελιστῶν, μαρτύρων,
ὁμολογητῶν, ἐγκρατευτῶν καὶ παντὸς πνεύ-
ματος δικαίου ἐν πίστει τετελειωμένου.

Ἱερεὺς

Μὲ τὴν ἀνάμνηση λοιπὸν αὐτῆς τῆς σωτήριας
έντολῆς καὶ ὅλων ὅσα ἐγίναν γιὰ
μᾶς, ποὺ εἶναι ὁ σταυρός, ὁ τάφος, ἡ
τριήμερη ἀνάσταση, ἡ ἀνάληψη στοὺς
οὐρανοὺς, ἡ καθέδρα στὰ δεξιὰ τοῦ Πατέρα,
ἡ δεύτερη καὶ ἐνδοξη πάλι παρουσία,
Τὰ δικά σου ἀπ' τὰ δικά σου προσφέρομε σ'
ἐσένα σὲ κάθε καιρὸ καὶ γιὰ ὅλες τὶς
εὐεργεσίες. [...]

Ἱερεὺς

Σοῦ προσφέρομε ἀκόμα αὐτὴ τὴ λογικὴ καὶ
ἀναίμακτη λατρεία καὶ σὲ παρακαλοῦμε
καὶ δεόμεσθε καὶ ἰκετεύομε· στεῖλε τὸ Ἅγιο
Πνεῦμα σου ἐπάνω σ' ἐμᾶς κι ἐπάνω σ' αὐτὰ
ἐδῶ τὰ δῶρα. Καὶ κάμε αὐτὸν τὸν ἄρτο τίμιον
σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου. Ἀμήν. Κι αὐτὸν τὸν
οἶνο, ποὺ εἶναι μέσα σὲ τοῦτο τὸ ποτήριον,
τίμιον αἶμα τοῦ Χριστοῦ σου. Ἀμήν. Καὶ κάμε
τούτῃ τὴ μεταβολὴ μὲ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σου.
Ἀμήν. Ἀμήν. Ἀμήν.

Ὡστε σὲ κείνους ποὺ μεταλαμβάνουν νὰ γίνουν
γιὰ νὰ γαληνέψῃ ἡ ψυχὴ τους, γιὰ νὰ συγχο-
ρευθοῦν οἱ ἁμαρτίες τους, γιὰ νὰ λάβουν τὶς
δωρεές τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γιὰ νὰ πάρουν
θέση στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, γιὰ νὰ ἔχουν
παρρησία ἐνώπιόν σου κι ὄχι γιὰ νὰ ἁμαρτή-
σουν καὶ νὰ κατακριθοῦν. Ἀκόμα σοῦ προσφέ-
ρομε τὴ λογικὴ αὐτὴν ἐδῶ λατρεία γιὰ κείνους
ποὺ ἀναπαύθησαν μὲ πίστη, προπάτορες, πα-
τέρες, πατριάρχες, προφῆτες, ἀπόστολους, κή-
ρυκες, εὐαγγελιστές, μάρτυρες, ὁμολογητές,
ἀσκητές, καὶ γιὰ κάθε δίκαιο ἄνθρωπο ποὺ τε-
λειώθηκε μὲ πίστη.

Απόδοση στη νεοελληνική: Μητροπολίτης Σερβίων και Κοζάνης Διονύσιος

2. Αγίου Νικόλαου Καβάσιλα, *Ερμηνεία της Θείας Λειτουργίας*

Τα τίμια δώρα

Το ψωμί και το κρασί που προσφέρουν οι πιστοί για τη λειτουργία, τα οποία συμβολίζουν το σώμα και το αίμα του Κυρίου, δεν τοποθετούνται από την αρχή στο Θυσιαστήριο για τη **θυσία**, αλλά πρώτα τοποθετούνται στην αγία Πρόθεση και αφιερώνονται στο Θεό σαν δώρα τίμια – αυτή είναι πλέον και η ονομασία τους.

Προσφέρουμε στο Θεό ψωμί και κρασί, γιατί αυτά αποτελούν τροφή αποκλειστικά ανθρώπινη, με την οποία συντηρείται και εκδηλώνεται η ζωή μας. Γι' αυτό και πιστεύεται πως, όταν προσφέρει κανείς τροφή, είναι σαν να προσφέρει την ίδια τη ζωή. [...] Άλλωστε ο Κύριος παρήγγειλε να Του προσφέρουμε ψωμί και κρασί, κι Αυτός πάλι [...] μας αντιπροσφέρει την αιώνια ζωή. [...]

Αγία αναφορά

«Στώμεν καλώς· στώμεν μετά φόβου. Πρόσχωμεν την αγίαν αναφοράν εν ειρήνη προσφέρειν», προτρέπει πάλι ο ιερέας. Δηλαδή: «Ας σταθούμε γερά σε όσα ομολογήσαμε με το «Πιστεύω...», χωρίς να κλονιζόμαστε από τους αιρετικούς. Ας σταθούμε με φόβο, γιατί είναι μεγάλος ο κίνδυνος να πλανηθούμε. Όταν έτσι σταθεροί παραμένουμε στην πίστη, τότε ας προσφέρουμε τα δώρα μας στον Θεό με ειρήνη». [...]

Ο ιερέας [...] καταλήγει με την εκφώνηση: «*Τα σά εκ των σών σοί προσφέροντες κατά πάντα και δια πάντα, [...]*». Με τούτα τα λόγια είναι σαν να λέει στον ουράνιο Πατέρα: «Σου προσφέρουμε την ίδια εκείνη προσφορά που ο ίδιος ο Μονογενής Σου Υιός πρόσφερε σ' Εσένα, τον Θεό και Πατέρα. Και προσφέροντάς την, Σ' ευχαριστούμε, γιατί κι Εκείνος προσφέροντάς την Σ' ευχαριστούσε. Τίποτα δικό μας δεν προσθέτουμε σε αυτή την προσφορά των δώρων. Γιατί δεν είναι δικά μας έργα τούτα τα δώρα, αλλά δικά Σου δημιουργήματα. Ούτε

1. Η Μετάληψη των Αποστόλων, Μονή Στουπένιτσα (Σερβία), 13ος αι.

και δική μας επινόηση είναι αυτός ο τρόπος της λατρείας, αλλά Εσύ μας τον δίδαξες κι Εσύ μας παρακίνησες να Σε λατρεύουμε με αυτόν τον τρόπο. Γι' αυτό, όσα Σου προσφέρουμε, είναι εξ ολοκλήρου δικά Σου [...]

Την ίδια στιγμή ο ιερέας προσπίπτει και ικετεύει θερμά τον Θεό. Παρακαλεί για τα δώρα που έχει μπροστά του, ώστε να δεχθούν το πανάγιο και παντοδύναμο Πνεύμα Του και να μεταβληθούν ο μὲν ἄρτος στο ίδιο το άγιο σώμα του Χριστού, ο δε οίνος στο ίδιο το άχραντο αίμα Του.

Μετά απ' αυτές τις ευχές, η θεία ιερουργία ολοκληρώθηκε! Τα δώρα αγιάστηκαν! Η θυσία πραγματοποιήθηκε! [...] Γιατί ο ἄρτος [...] είναι το ίδιο το πανάγιο σώμα του Κυρίου [...].

Και πιστεύουμε πως έτσι είναι, γιατί ο ίδιος ο Κύριος είπε: «Τούτο εστί το σώμα μου [...] τούτο εστί το αίμα μου» (Μαρκ. 14:22, 24). Και γιατί ο ίδιος παρήγγειλε στους Αποστόλους και σ' όλη την Εκκλησία: «Τούτο ποιεείτε εις την εμήν ανάμνησιν» (Λουκ. 22:19). Δεν θα πρόσταζε να επαναλαμβάνουν αυτό το μυστήριο, αν δεν είχε σκοπό να τους δώσει δύναμη να το επιτελούν. Και ποια είναι η δύναμη; Το Άγιο Πνεύμα. Αυτό είναι που με το χέρι και τη γλώσσα των ιερέων τελεσιουργεί τα μυστήρια. Ο λειτουργός είναι υπηρέτης της χάριτος του αγίου Πνεύματος, χωρίς να προσφέρει τίποτα από τον εαυτό του. Γι' αυτό και δεν έχει σημασία αν τύχει να είναι ο ίδιος γεμάτος αμαρτίες.

3. Θεία Λειτουργία, η Θυσία του Χριστού

Η Θεία Λειτουργία ή η Θεία Ευχαριστία είναι η ίδια θυσία που έκαμε ο Ιησούς Χριστός, προσφέροντάς της τον εαυτό του για τη σωτηρία του κόσμου. Το βράδυ στο μυστικό δείπνο, έκοψε το ψωμί, έδωσε στους μαθητές του και τους είπε: «*Λάβετε φάγετε· τοῦτό ἐστί τό σῶμά μου...*». Ευλόγησε ύστερα το ποτήριο, έδωσε τους μαθητές του και τους είπε: «*Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τούτο ἐστί τό αἷμα μου...*». Και τις δυο φορές είπε καθαρά και εννοούσε κυριολεκτικά αυτό που έλεγε: «αυτό είναι το σώμα μου» και «αυτό είναι το αίμα μου». Αλλά δεν τους εβεβαίωσε μόνο γι' αυτό, αλλά και τους έδωσε εντολή και τους είπε: «*Τούτο ποιείτε εἰς τήν ἐμήν ἀνάμνησιν*», αυτό να το κάνετε για να με ενθυμήσθε. Έτσι, λοιπόν η Εκκλησία τώρα, με την εντολή του Ιησού Χριστού, τελεί τη Θεία Λειτουργία και συνεχίζει την ίδια θυσία και το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας.

Μέσα στα λόγια του Ιησού Χριστού προς τους μαθητές του είναι και η συνέχιση της **Θυσίας** και η κοινωνία από το σώμα και το αίμα του. Η Λειτουργία δηλαδή και η Θεία Ευχαριστία δεν είναι μόνο θυσία και ανάμνηση του μυστικού δείπνου, αλλά και η κοινωνία των πιστών. [...]

[*Για τη φράση του λαού (χορού): "Ἐλεον εἰρήνης, θυσίαν αἰνέσεως*]:

... Ο ίδιος ο Ιησούς Χριστός επιβεβαιώνει το λόγο του Προφήτη: «*Ἐλεος θέλω καί οὐ θυσίαν*», που θα πει πως ο Θεός, αντί για άλλη θυσία, προτιμά και θέλει από τους ανθρώπους συμπάθεια και αγαπητική διάθεση μεταξύ τους. [...] Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος επιμένει στην κοινωνική διάσταση της ειρήνης, στη σημασία δηλαδή που έχει η θυσία του Ιησού Χριστού για την ειρήνη μεταξύ των ανθρώπων. [...] Αν λοιπόν [λέει ο Χρυσόστομος] η θυσία έγινε και γίνεται για να έχεις ειρήνη με τον αδελφό σου, αλλά εσύ δεν το κατορθώνεις αυτό, τότε άδικα μετέχεις στη θυσία.

Ψαριανός, Δ., Μητροπολίτης Σερβίων και Κοζάνης (1986). *Η Θεία Λειτουργία*.

Αθήνα: Αποστολική Διακονία, σ. 1-6, 306-309.

4. Μυσταγωγία

Η «είσοδος των αγίων μυστηρίων» (η Μεγάλη Είσοδος) υπενθυμίζει στον πιστό τη θεϊκή οικονομία για τη σωτηρία του ανθρώπου. Η σωτηρία αυτή πραγματοποιήθηκε με τη σταυρική θυσία, την οποία συμβολίζει η Μεγάλη Είσοδος.

[...] κατά τη διάρκεια της Θείας Λειτουργίας ο πιστός ακολουθεί μια διαδρομή πνευματικής μύησης και ανύψωσης από τα ατελέστερα στα τελειότερα, από τη γη στον ουρανό, από την ανθρώπινη στην αγγελική κατάσταση και, τελικά, στη θέωση. Μέσα από τη γνώση της διδασκαλίας του Κυρίου (Ευαγγέλιο), τη συστράτευση με τους αγγέλους για τη δοξολογία του Θεού (Τρισάγιος Ύμνος), την επίγνωση των ευεργεσιών του Θεού για τον άνθρωπο (Μεγάλη Είσοδος- Σύμβολο της Πίστεως), ο άνθρωπος εγκαταλείπει το «γήινο φρόνημα», συνειδητοποιεί την υιοθεσία του από το Θεό και επιτυγχάνει την ένωση μαζί του (Θεία Μετάληψη).

Μάξιμος Ομολογητής, *Μυσταγωγία*.

Η Εκκλησία ως ευχαριστιακή σύναξη.

1. Καινή Διαθήκη (για τη Θεία Λειτουργία):

- Λκ 22,17-20: «Ύστερα πήρε το ποτήρι, έκανε ευχαριστήρια προσευχή και είπε: «Πάρτε το αυτό και μοιράστε το μεταξύ σας: σας λέω πως από 'δω και πέρα δε θα ξαναπιώ απ' τον καρπό του αμπελιού, ώσπου να έρθει η βασιλεία του Θεού». Ύστερα πήρε ψωμί και, αφού έκανε ευχαριστήρια προσευχή, το κομματίασε και τους το έδωσε λέγοντας: «Αυτό είναι το σώμα μου, που παραδίνεται για χάρη σας: αυτό που κάνω τώρα, να το κάνετε στην ανάμνησή μου». Το ίδιο, μετά το δείπνο, πήρε και το ποτήρι λέγοντας: «Αυτό το ποτήρι είναι η νέα διαθήκη, που επισφραγίζεται με το αίμα μου το οποίο χύνεται για χάρη σας.»
- Α Κορ 10, 16: «Όταν πίνουμε το ποτήρι της ευχαριστίας, με το οποίο ευχαριστούμε το Θεό, δεν κοινωνούμε με το αίμα του Χριστού; Κι όταν κόβουμε και μοιράζουμε τον άρτο, τρώγοντάς τον δεν κοινωνούμε με το σώμα του Χριστού;».
- Α Κορ 11, 28: «Γι' αυτό πρέπει να εξετάζει κανείς προσεκτικά τον εαυτό του, και τότε να τρώει από τον άρτο και να πίνει από το ποτήρι».

2. Θεία Λειτουργία, Θεία Ευχαριστία

«... Αλλά πολλές φορές ... τη θεία Λειτουργία την ονομάσαμε και θεία Ευχαριστία. Γιατί η αγία αναφορά είναι μια προσφορά ευχαριστίας στο Θεό, καθώς το ακούσαμε στην προτροπή του ιερέα «*Εύχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ*» [...]. Ο λειτουργός ιερέας, παίρνοντας τη φωνή του λαού «*Άξιον και δίκαιον*», αρχίζει την **ευχή της ευχαριστίας**. «*Άξιον και δίκαιον σε ύμνεῖν, σε εύλογεῖν, σε αίνεῖν, σοι εύχαριστεῖν, σε προσκυνεῖν ἐν παντί τόπῳ τῆς δεσποτείας σου [...]*».

[...] Η ευχή της αναφοράς είναι ευχή ευχαριστίας.

[...] Ο Ιησούς Χριστός ονομάζει το αίμα του αίμα της καινής διαθήκης, δηλαδή της νέας συμφωνίας μεταξύ του Θεού και των ανθρώπων. Η παλαιά συμφωνία επικυρώθηκε με τις θυσίες και το αίμα των ζώων· η νέα συμφωνία επικυρώθηκε με τη θυσία και το τίμιο αίμα του Ιησού Χριστού... Ο αμνός του Πάσχα στην παλαιά διαθήκη είναι η προτύπωση του Ιησού Χριστού στη θυσία του σταυρού. [...] Ο Ιησούς Χριστός προσφέρθηκε θυσία στο σταυρό για τις αμαρτίες του κόσμου [...]. Τη νύχτα πριν από το θάνατό του καθιέρωσε μια αληθινή θυσία ειρήνης και ευχαριστίας, τη θεία Ευχαριστία.

Ψαριανός, Δ., Μητροπολίτης Σερβίων και Κοζάνης (1986). *Η Θεία Λειτουργία*. Αθήνα: Αποστολική Διακονία, σ. 323, 330, 335-336.

3. Η Ευχαριστιακή ζωή

Η ευχαριστιακή ζωή στον Παράδεισο

Ο Πανάγαθος Θεός έπλασε τον άνθρωπο από αγάπη, ελεύθερα, για να συμμετάσχη στην Ζωή Του. Τον επροίκισε με σπάνια χαρίσματα, το λογικό, το αυτεξούσιο, την αγαπητική δύναμη. Όλα αυτά αποτελούν το «κατ' εικόνα». Του έδωσε τα χαρίσματα αυτά για να μπορέσει να ζήσει κοινωνία με τον Θεό, να αγαπά τον Θεό, να συνομιλή με τον Θεό, να προσφέρεται στον Θεό. Σύμφωνα με το πρώτο κεφάλαιο της Γενέσεως ο άνθρωπος ζούσε στον Παράδεισο ευτυχισμένα, μέσα στην αγάπη του Ουράνιου Πατέρα. [...] Μέσα στον Παράδεισο ο Πανάγαθος Θεός τοποθέτησε τον άνθρωπο ως βασιλέα, να χρησιμοποιή όλα τα αγαθά που του έδωσε και χρησιμοποιώντας και εξουσιάζοντας αυτά σωστά να τα προσφέρει με ευχαριστία στον Θεό. Προσφέροντας δε στον Θεό την ευχαριστία για όλα τα δώρα που του έδωσε, να είναι συγχρόνως και ιερεύς.

Έτσι ο πρώτος άνθρωπος ήταν βασιλεύς και ιερέυς. Μπορούσε να δέχεται τα πρόσωπα, τους άλλους ανθρώπους, τα πράγματα, τον εαυτό του, ως δώρα του Θεού και ευχαριστώντας τον Θεό να τα επαναπροσφέρει πάλι στον Θεό και Πατέρα του ως θυσία. [...] είχε ως κέντρο της ζωής τον Θεό· όλα τα δεχόταν ως δώρα του Θεού και όλα τα επέστρεφε στον Θεό ως δώρα δικά Του. [...] Αυτή ήταν η ζωή των πρώτων ανθρώπων [...]. Όλη τους η ζωή ήταν μια ευχαριστία, μια εκδήλωση ευγνωμοσύνης προς τον Ουράνιο Πατέρα. Ήταν μια ζωή αγαπητική. Ό,τι έκανε ο άνθρωπος ήταν μια έκφραση αγάπης προς τον Θεό και προς τον συνάνθρωπό του. Επιτελούσε τρόπον τινά μια Θεία Λειτουργία, την Λειτουργία του Παραδείσου. [...]

Καψάνης, Γέροντας Γεώργιος, Προηγούμενος Ι.Μ. Οσίου Γρηγορίου.

4. Εκκλησία = Ευχαριστία

Στα αρχαιότερα κείμενα της Καινής Διαθήκης, που κατέχομε, δηλαδή στις επιστολές του Αποστόλου Παύλου, ο όρος «Εκκλησία» χρησιμοποιείται για να δηλώσει την τοπική Εκκλησία, όχι σε οποιαδήποτε μορφή της, αλλά στη Σύναξή της για τη Θ. Ευχαριστία. [...]

Μια άλλη μαρτυρία της ταυτίσεως της Ευχαριστιακής Συνάξεως με την Εκκλησία είναι η φράση «**κατ' οίκον εκκλησία**», που απαντούμε πάλι στον Απ. Παύλο. Η κρατούσα άποψη είναι ότι η φράση αυτή εδήλωνε τη Σύναξη της τοπικής Εκκλησίας σε ένα από τα σπίτια των μελών της Εκκλησίας για να τελέσουν την Ευχαριστία [...]

[...] Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι ο Ορθόδοξος Λαός μας, ζυμωμένος με την εκκλησιολογία αυτή, έχει ταυτίσει τον όρο «Εκκλησία» με τον χώρο όπου τελείται η Ευχαριστία: «**Πηγαίνω στην Εκκλησία**», αντί πηγαίνω στο Ναό. Δεν θα γινόταν αυτό, αν δεν ήταν ριζωμένος βαθειά στη συνείδηση του Λαού μας αυτός ο ταυτισμός Εκκλησίας και Ευχαριστίας. [...]

«... [με το Βάπτισμα] έχουμε μια οντολογική αλλαγή, ότι ο άνθρωπος πρέπει να μπει πλέον σε μια νέα σχέση με τον κόσμο. Δεν μπορεί να είναι κανείς βαπτισμένος και να είναι μακριά από την βίωση της Κοινότητας της Εκκλησίας, γι' αυτό Βάπτισμα σημαίνει συγχρόνως και τοποθέτηση μέσα στην Κοινότητα της Εκκλησίας και κοινωνία στη Θεία Ευχαριστία.

[...] Το άλλο σημαντικό στοιχείο απ' την εμπειρία της Θείας Ευχαριστίας είναι ότι κάνει τη σχέση του ανθρώπου με τον Θεό σχέση που περνάει μέσα από τους άλλους. Μπορεί κανείς εύκολα να δημιουργήσει μια σχέση με τον Θεό, η οποία να παραγνωρίζει, να παραμερίζει τον πλησίον. Αυτή είναι μία επικίνδυνη κατάσταση, η οποία μπορεί εύκολα να συμβεί έξω από την Ευχαριστιακή εμπειρία. Αλλά και στην Ευχαριστιακή εμπειρία παρεισφρύει πολλές φορές η ευσεβιστική ατομοκρατία, και βλέπει κανείς πολλές φορές έναν πιστό να πηγαίνει στη Θεία Ευχαριστία και να απομονώνεται από το υπόλοιπο Σώμα της Εκκλησίας, για να προσευχηθεί δήθεν καλύτερα, πράγμα που θα μπορούσε να το κάνει καλύτερα στο σπίτι του. Στη Θεία Λειτουργία δεν πηγαίνουμε για να προσευχηθούμε ως άτομα, πηγαίνουμε για να προσευχηθούμε μαζί με τους άλλους, ως Κοινότητα. Πρέπει, λοιπόν, να έχουμε διαρκώς συνείδηση ότι ο διπλανός μας είναι και αυτός μέλος τού ίδιου Σώματος και ότι δια μέσου της σχέσεως αυτής με τον διπλανό μας επικοινωνούμε με τον Θεό.

[...] Ο άνθρωπος, λοιπόν, βιώνει [...] τη Βασιλεία του Θεού, στη Θεία Ευχαριστία [...].

Γι' αυτό εμείς οι Ορθόδοξοι βιώνουμε την Εκκλησία με τρόπους, που πολλές φορές σκανδαλίζουν τους ετεροδόξους. Έχει, παραδείγματος χάριν, η Εκκλησία μας και η Θεία Ευχαριστία μια ιδιαίτερη λαμπρότητα: πολύ φως, λαμπρά άμφια, ωραία ψαλμωδία, ωραίες εικόνες, ωραία χρώματα. Όλα αυτά αποβλέπουν σε έναν σκοπό: στο να απεικονίσουν την Βασιλεία τού Θεού σε μας και να μας κάνουν να την προσευχηθούμε. [...]

Η βίωση του Μυστηρίου της Εκκλησίας, ενώ κατεξοχήν λαμβάνει χώρα μέσα στα Μυστήρια, προεκτείνεται και πέρα από τα Μυστήρια, στη ζωή του πιστού έξω από τα Μυστήρια, στις σχέσεις του με τους άλλους, στη σχέση του με τον υλικό κόσμο. [...] Αυτή η συνειδητοποίηση της συγκρούσεως μεταξύ αυτού, που παίρνουμε στα Μυστήρια και αυτού, που είμαστε στην καθημερινή μας ζωή δημιουργεί το βίωμα της μετανοίας· και η μετάνοια είναι ακριβώς αυτή που θα μας κρατάει πάντοτε σε σωστή σχέση με την Εκκλησία.

Ζηζιούλας, Ι., Μητροπολίτης Περγάμου (2006). Ευχαριστίας εξεμπλάριον: *Ήτοι κείμενα εκκλησιολογικά και ευχαριστιακά*. Μέγαρο: Ευεργέτις, σ. 38-44, 64-73.

2. Γραφιστικό έργο της μοναχής Corita Kent (1918-1986), “God’s not dead, he’s bread”

3. Η Θεία Μετάληψη

[...] **‘Τα σα εκ των σων σοι προσφέρομεν’**. Παρ’ όλο που τα προσφερόμενα δεν είναι δικά τους [των ανθρώπων], αλλά του Θεού, και παρ’ όλο που ο Θεός θα μπορούσε να τα πάρει μόνος του, προσφέροντες είμαστε οι άνθρωποι. Η προσφορά μας αυτή αποτελεί [...] δημιουργία και σύνθεση.

Αυτό είναι ένα μεγάλο θέμα, το οποίο αποτυπώνεται στην ευχαριστιακή πράξη και ειδικότερα στην επιλογή των υλικών που χρησιμοποιούνται στη θεία Ευχαριστία. [...] Ο άγιος Νικόλαος ο Καβάσιλας φωτίζει τη δημιουργική και συνθετική κλήση του ανθρώπου. Τον άρτο και τον οίνο, λέει, τον προσφέρουμε κατά τη θεία Λειτουργία στον Θεό ως ένα είδος εκπροσώπου της ζωής μας [...]. Με αυτά συντηρούμαστε στη ζωή. Γιατί όμως (ρωτά ο Καβάσιλας) προσφέρουμε άρτο και οίνο και όχι άλλες τροφές; Διότι (απαντά ο ίδιος) τα εν λόγω δώρα δεν είναι απλώς βρώσιμα από πλευράς χημικής σύστασής τους, αλλά ενσωματώνουν την ανθρώπινη δημιουργικότητα, τη συμμετοχή του ανθρώπου στην ιστορία. Αντίθετα προς τους καρπούς και τα ζώα που γίνονται τροφή των άλλων ζώων ως έχουν, ο άρτος και ο οίνος δεν βρίσκονται έτοιμοι στη φύση. Προέρχονται μεν από γεννήματα της κτίσης (από σιτάρι και αμπέλι), προκύπτουν όμως με ανθρώπινη επεξεργασία, στο πλαίσιο κάποιας πρότασης πολιτισμού. ‘Το να χρειάζεται να κατασκευάσει άρτο για να φάει, και το να εφεύρει οίνο για να πιει, είναι ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του ανθρώπου μόνο’.

Παπαθανασίου, Θ. Ν. (2009²). *Η Εκκλησία γίνεται όταν ανοίγεται*. Αθήνα: Εν πλω, σ. 40-42.

Ο ευχαριστιακός τρόπος ζωής.

Η μεγάλη εκτενής (του Αγ. Χρυσοστόμου)

ΕΚΤΕΝΗΣ ΔΕΗΣΙΣ

Διάκονος

[...] "Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν.

"Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν... τῶν πρεσβυτέρων, τῶν διακόνων καὶ τῶν μοναχῶν καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος.

"Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς, εἰρήνης, ὑγείας, σωτηρίας, ἐπισκέψεως, συγχωρήσεως καὶ ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν τῶν δούλων σου, πάντων τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν, τῶν κατοικούντων καὶ παρεπιδημούντων ἐν τῇ πόλει καὶ τῇ ἐνορίᾳ ταύτῃ, τῶν ἐπιτρόπων καὶ συνδρομητῶν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας ταύτης, σὺν ταῖς γυναῖξιν καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῶν.

"Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν μακαρίων καὶ ἀειμνήστων κτιτόρων τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας ταύτης καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν προαναπαυσασμένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἐνθάδε εὐσεβῶς κειμένων καὶ τῶν ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξων.

"Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν καρποφορούντων καὶ καλλιεργούντων ἐν τῷ ἀγίῳ καὶ πανσέπτῳ ναῷ τούτῳ, κοπιόντων, ψαλλόντων καὶ ὑπὲρ τοῦ περισσῶτος λαοῦ, τῶν ἀπεκδεχομένων τὸ παρὰ σοῦ μέγα καὶ πλούσιον ἔλεος.

ΔΙΠΤΥΧΑ ΚΑΙ ΔΕΗΣΕΙΣ

Ἱερεὺς

Μνήσθητι, Κύριε, τῆς πόλεως, ἐν ἧᾗ παροικοῦμεν καὶ πάσης πόλεως καὶ χώρας καὶ τῶν πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς.

ΕΚΤΕΝΗΣ ΔΕΗΣΗ

Διάκονος

[...] Σὲ παρακαλοῦμε ἀκόμα γιὰ τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξους χριστιανούς.

Σὲ παρακαλοῦμε ἀκόμα γιὰ τὸν ἀρχιεπίσκοπό μας... γιὰ τοὺς ἱερεῖς, τοὺς διακόνους καὶ τοὺς μοναχοὺς καὶ γιὰ ὅλη μας τὴν ἱερατικὴ σὺν ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἀδελφότητα.

Σὲ παρακαλοῦμε ἀκόμα νὰ ἐλεήσης, νὰ δώσης ζωὴ, εἰρήνη, ὑγεία καὶ σωτηρία, νὰ προστατέψης, νὰ συγχωρήσης καὶ νὰ ἀφήσης τὶς ἀμαρτίες τῶν δούλων σου, ὅλων τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ποὺ κατοικοῦν καὶ μένουν σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν πόλη καὶ τὴν ἐνορία, τῶν ἐπιτρόπων καὶ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς ἐδῶ τῆς Ἐκκλησίας, μαζί μὲ τὶς γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά τους.

Σὲ παρακαλοῦμε ἀκόμα γιὰ τοὺς μακαρίτες καὶ ἀείμνηστους ποὺ ἔκτισαν αὐτὴν ἐδῶ τὴν Ἐκκλησία καὶ γιὰ ὅλους τοὺς πατέρες καὶ ἀδελφούς μας, ποὺ ἀναπαύθησαν κι εἶναι θαμμένοι ἐδῶ, μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀνάστασης, καθὼς καὶ ὅλους τοὺς ὀρθοδόξους ὅλου τοῦ κόσμου. Σὲ παρακαλοῦμε ἀκόμα γιὰ ὅλους ποὺ συνηθίζουν καὶ βοηθᾶνε στὸν ἱερὸ καὶ ἅγιο τοῦτο ναό, γιὰ κείνους ποὺ ἐργάζονται καὶ γιὰ κείνους ποὺ ψάλλουν, καὶ γιὰ ὅλο τὸ λαό, ποὺ εἶναι τώρα ἐδῶ καὶ περιμένουν ἀπὸ σένα τὸ μέγα καὶ πλούσιο ἔλεος.

ΔΙΠΤΥΧΑ ΚΑΙ ΔΕΗΣΕΙΣ*

Ἱερεὺς

Θυμήσου, Κύριε, τὴν πόλη αὐτὴν ἐδῶ ποὺ τώρα μένουμε καὶ κάθε πόλη καὶ χωριὸ κι ἐκείνους ποὺ μὲ πίστη (σ' ἐσένα) κατοικοῦνε

